

زبان‌شناسی گویش‌های ایرانی

سال ۵، شماره ۲ (پاییز و زمستان ۱۳۹۹) شماره صفحات: ۲۹ - ۵۵

بررسی صوری دوگان‌ساخت‌ها در گویش لری دهلرانی

طاهره افشار^{۱*}، علی روحی^۲

۱. استادیار زبان‌شناسی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

۲. کارشناس ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

چکیده

در این پژوهش، ساختار صوری دوگان‌ساخت‌ها در گویش لری دهلرانی با بهره گرفتن از تقسیم‌بندی شقاقی (۱۳۷۹) از فرایند تکرار، از بُعد صوری، مورد بررسی قرار گرفت. طبقه‌بندی صوری به تبعیت از تقسیم‌بندی شقاقی از فرایند تکرار، به تفکیک، شامل دوگان‌سازی کامل و دوگان‌سازی ناقص و انواع آنها یعنی دوگان‌سازی کامل محض و دوگان‌سازی کامل افزوده و دوگان‌سازی ناقص پیشوندی و دوگان‌سازی ناقص پسوندی می‌باشد. ابتدا دوگان‌ساخت‌های گویش لری دهلرانی که بالغ بر ۵۲۳ مورد بودند، در جداولی مجزا آورده شد و فراوانی آنها تعیین گردید. سپس اطلاعات جمع‌آوری شده، مورد تجزیه و تحلیل واقع گردید تا بدین ترتیب، ساختار دوگان‌ساخت در گویش لری دهلرانی به‌عنوان یکی از گویش‌های جنوب غرب ایران، مورد بررسی قرار گیرد. نتایج بررسی‌ها نشان داد که گویش لری دهلرانی، از انواع ساختارهای طبقه‌بندی شده در تقسیم‌بندی شقاقی (۱۳۷۹)، برای تولید واژگان دوگان‌ساخت استفاده می‌کند، و دوگان‌ساخت‌ها در این گویش، ساخت‌هایی تصویرگونه‌اند اما میزان فراوانی آنها یکسان نمی‌باشند، بدین ترتیب که «دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی» با فراوانی ۱۴۸ مورد برابر با تقریباً ۲۸٪ و «دوگان‌ساخت‌های پیشوندی» با فراوانی ۵ مورد برابر با تقریباً ۱٪ کل دوگان‌ساخت‌ها در حوزه‌های تحلیل صوری به ترتیب دارای بیش‌ترین و کم‌ترین میزان کاربرد در گویش لری دهلرانی بودند.

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۱ شهریورماه ۹۹
پذیرش: ۱۷ دی‌ماه ۹۹

واژه‌های کلیدی:

دوگان‌ساخت
پایه
جزء مکرر
ساخت صوری
گویش لری دهلرانی

۱. مقدمه

گویش لری دهلرانی یکی از گویش‌های زبان لری است که از شاخه جنوب غربی زبان‌های ایرانی نشأت می‌گیرد. این گویش با گویش‌های لری شوهانی، لری آبدانانی، لری دره‌شهری استان ایلام و لری پلدختری، لری اندیمشکی، لری خرم‌آبادی و بخش‌هایی از شهرستان دورود در استان لرستان شباهت‌های بسیار زیادی دارد. هرکدام از این گویش‌ها دارای لهجه‌های مختص به خود می‌باشد و می‌توان همه آن‌ها را به پیکره زبانی استان لرستان منتسب کرد.

در راستای گام برداشتن در جهت تلاش و اهتمامی علمی و مسئولانه در جهت حفظ و زنده نگهداشتن زبان‌ها و گویش‌های باقی‌مانده از خطر انقراض، این پژوهش از منظر یکی از فرایندهای صرفی جهانی، یعنی فرایند دوگان‌سازی^۱، به بررسی گویش لری دهلرانی می‌پردازد. صرف، یکی از حوزه‌های اصلی و عمده دستور زبان است که با ساختار کلمات سروکار دارد و دوگان‌سازی یکی از فرایندهای همگانی (جهانی) این حوزه در امر واژه‌سازی محسوب می‌شود. در این پژوهش سعی بر آن است که فرایند دوگان‌سازی در گویش لری دهلرانی از منظر ساختار صوری، با بهره گرفتن از تقسیم‌بندی شقاقی (۱۳۷۹)، تحلیل و تبیین شود. فرضیه پژوهش این است که گویش لری دهلرانی، نه تنها دارای فرایند جهانی دوگان‌سازی است، بلکه از انواع آن در امر واژه‌سازی بهره برده است.

۲. پیشینه پژوهش

در حوزه دوگان‌سازی کارهای مختلفی صورت گرفته است که در این قسمت به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

رضایتی کیشه‌خاله و سلطانی (۱۳۹۴) الگوهای تکرار کامل افزوده، تکرار کامل نافزوده، تکرار ناقص پیشوندی و تکرار ناقص پسوندی را از نظر ساخت‌واژی و معانی مرکزی واژه‌های مکرر بررسی می‌کنند که در پایه‌های مختلف، معانی مرکزی مختلفی به وجود می‌آورند. از نظر آن‌ها ساخت‌واژه تکرار از طریق وندافزایی، ترکیب یا آمیزه‌ای از وندافزایی و ترکیب شکل می‌گیرد. این

^۱ reduplication

پژوهش تکرار کامل افزوده را حاصل ترکیب پایه با تکواژ دستوری معرفی می‌کند و آن را به دو ساخت عمده تکرار کامل افزوده میانی با تکواژ دستوری و تکرار کامل افزوده پایانی تقسیم می‌کند. دبیرمقدم و ملکی (۱۳۹۵) به تحلیل صوری و معنایی فرایند تکرار کامل در زبان فارسی پرداخته‌اند. در این پژوهش بر مبنای طبقه‌بندی شقاقی (۱۳۷۹) و (۱۳۹۱) به فرایند تکرار کامل نافزوده و تکرار کامل افزوده پرداخته می‌شود. آن‌ها پانصد واژه مربوط به جامعه آماری را به لحاظ ساختار و معنی در دو طبقه تکرار کامل نافزوده شامل (تکرار اسم، تکرار صفت، تکرار قید، تکرار صوت، تکرار اسم صوت، تکرار گروه و تکرار جمله) و تکرار کامل افزوده میانی و پایانی قرار می‌دهند.

موراچیک^۱ (۱۹۷۸) دوگان ساخت‌ها را از منظر ویژگی‌های صوری و چگونگی ایجاد تنوع صوری بررسی می‌کند و سپس به توصیف ویژگی‌های جهانی دوگان ساخت‌ها می‌پردازد. او در پایان از نظر معنایی نیز دوگان ساخت‌ها را تحلیل می‌کند. کاتامبا و استونهام (۲۰۰۶) از منظر صرفی دوگان سازی را بررسی می‌کنند و معتقدند که جزء مکرر در دوگان ساخت در خدمت برخی اهداف صرفی یا اشتقاقی است.

کریمی قهی (۱۳۹۷) اتباع در زبان و ادب فارسی را بررسی می‌کند. او اتباع را ترکیبی می‌داند که در آن بخشی از پایه، تکرار و باعث شکل‌گیری مرکب اتباعی می‌شود. در مرکب‌های اتباعی بخش مکرر بدون معنی است و نمی‌تواند به تنهایی به کار برود.

راسخ مهند (۱۳۸۸) در به بررسی معنایی تکرار در زبان فارسی از حیث رده‌شناختی می‌پردازد. این پژوهش ابتدا فرایند تکرار در مقولات اسم، فعل، صفت و قید را بررسی می‌کند و نتیجه می‌گیرد که در حدود نیمی از ساخت‌های مکرر تغییر مقوله اتفاق می‌افتد.

خان‌جان و علی‌نژاد (۱۳۸۹) ویژگی‌های نحوی و معنایی دوگان ساخت‌های کامل میانی و کامل پایانی را در چارچوب نظریه‌ای موسوم به «دوگان سازی صرفی» بررسی می‌کنند.

مطالعه پیشینه پژوهش داخلی و خارجی نشان می‌دهد که تمامی پژوهشگران داخلی و خارجی و همچنین صاحب‌نظران در حوزه صرف، بر این نکته متفق‌القول هستند که فرایند دوگان سازی به‌عنوان یک فرایند واژه‌سازی زایا، در تمامی زبان‌های شناخته‌شده دنیا کاربرد دارد.

^۱ E. A. Moravcsik

۳. چارچوب نظری

همان‌گونه‌که گفته شد صرف (واژه‌شناسی^۱) یکی از اساسی‌ترین بخش‌های زبان‌شناسی است که به مطالعه ساختمان واژه و تغییرات آن می‌پردازد. فرایند دوگان‌سازی یکی از فرایندهای صرفی زبانی است که در اکثر زبان‌های شناخته‌شده الگویی برای تولید واژه جدید به شمار می‌رود. در این خصوص مطالعات جامعی در زبان‌های مختلف و در چارچوب نظریه‌های مختلف زبان‌شناختی صورت گرفته‌اند که به طرق متفاوت و از زوایای گوناگونی تعریف و تبیین شده‌اند.

هاسپلمت^۲ (۲۰۰۲) دوگان‌سازی را فرایندی صرفی می‌داند که طی آن پایه یا بخشی از آن تکرار می‌شود. در این فرایند، پایه تعیین‌کننده تمام یا بخشی از عناصر افزوده شده است. کاتامبا^۳ (۱۹۹۳) دوگان‌سازی را یک نوع وندافزایی می‌داند که در قالب یک تکواژ، به شکل اسکلت همخوان-واکه به ستاک کلمه می‌چسبد. اینکلاس^۴ و زول^۵ (۲۰۰۵) نظریه دوگان‌سازی صرفی^۶ را ارائه داده‌اند. آن‌ها در این رویکرد عامل اصلی شکل‌گیری دوگان‌ساخت را همانندی صورت‌های زبانی از نظر ویژگی‌های معنایی می‌دانند و معتقدند دوگان‌ساخت زمانی شکل می‌گیرد که در صورت تکرار یک سازه زبانی معین با ویژگی‌های معنایی معین مورد نیاز است. رویکرد مارانتز^۷ (۱۹۸۲) به دوگان‌سازی، رویکرد نسخه‌برداری واجی است. این رویکرد در مقابل دیگر رویکرد معروف اینکلاس و زول (۲۰۰۵) یعنی رویکرد صرفی-معنایی قرار دارد. در نسخه‌برداری واجی، مشخصه‌ها و سازه‌های وزنی^۸ جهت اهداف دستوری و معنایی بر روی جزء مکرر^۹ کپی می‌شوند. در دیدگاه واج‌بنیاد نسخه‌برداری واجی، جزء مکرر به عنوان یک وند در نظر گرفته می‌شود و مشخصه‌ها و سازه‌های وزنی جهت اهداف دستوری و معنایی بر روی آن کپی می‌شوند. به عبارت دیگر، دوگان‌سازی در این دیدگاه، نوعی وندافزایی در نظر گرفته می‌شود که در آن وند به صورت اسکلت همخوان-واکه به پایه افزوده می‌شود. شایان ذکر است که مقایسه و برتری‌بخشیدن به هر یک از این دو رویکرد، هیچ‌گاه در میان محققان علم زبان‌شناسی مطرح نبوده است.

^۱ morphology

^۲ M. Haspelmath

^۳ F. Katamba

^۴ S. Inkelas

^۵ C. Zoll

^۶ Morphological Doubling Theory (MDT)

^۷ A. Marantz

^۸ metrical constituents

^۹ reduplicant

جدول (۱)

مقایسه بین دوگان‌سازی واجی و واژی (اینکلاس^۱، ۲۰۰۸)

دوگان‌سازی واژی	دوگان‌سازی واجی	
ترکیب و وندافزایی، مورد نیاز ورودی ساختار واژی است.	درج ^۲ و همگونی ^۴ ، مورد نیاز یک خروجی خوش‌فرم آوایی است. به‌عنوان مثال ارائه ساختار هجایی جبری بدون رجوع به درج	نزدیک‌ترین ارتباط با انگیختگی ^۲
واژی معنایی ^۶	واجی- آوایی	هویت ^۵
سازه واژی ^۹ (وند، ریشه، پایه، واژه، عبارت)	سازه آوایی ^۷ (ویژگی، بخش، مورا، نظام سیلابی، سیلاب، سیلاب شعری ^۸)	هدف
بزرگ؛ معمولاً دو مورایی یا بزرگ‌تر	کوچک؛ معمولاً یک بخش یا سیلاب شعری	اندازه
در مجاورت یکدیگر بودن	اساساً بدون محدودیت است.	رابطه خطی با بقیه خروجی ^{۱۰}
محدودیت موقعیتی وجود ندارد.	جزء مکرر، نزدیک‌ترین سازه همان نوع است.	تأثیرات وضعی (موقعیتی) ^{۱۱}
در جزء نسخه‌برداری شده، غیرنشان‌دارهای آوایی پذیرفته نمی‌شوند.	جزء نسخه‌برداری شده ممکن است تأثیرات غیرنشان‌دار را نشان دهد.	نشان‌داری ^{۱۲}

از نظر اینکلاس (۲۰۰۸)، مضاعف‌سازی واژی به لحاظ آوایی محدودیتی در اندازه ندارد

و منبع و کپی (اصل و جزء نسخه‌برداری شده) ضرورتاً مجاور هم نیستند.

کاتامبا و استونهام^{۱۳} (۲۰۰۶) دوگان‌سازی را یک فرایند صرفی می‌دانند که در آن تمام یا

قسمتی از پایه تکرار می‌شود و واژه‌های نو که دارای معنایی متفاوت از معنای پایه است، به وجود

¹ S. Inkelas

² most closely related to motivation

³ epenthesis

⁴ assimilation

⁵ identity

⁶ morphosemantic

⁷ phonological constituent

⁸ syllable rime

⁹ morphological constituent

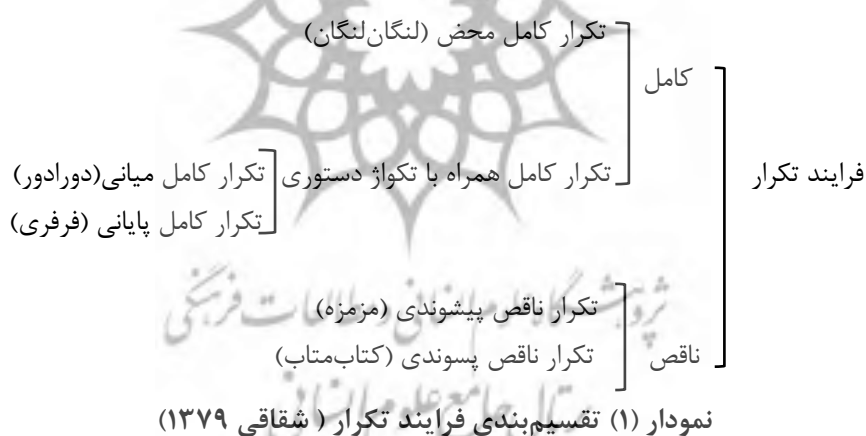
¹⁰ linear relationship to rest of output

¹¹ locality effects

¹² markedness

¹³ J. Stonham

می‌آید. آن‌ها (۲۰۰۶) معتقدند جزء مکرر دوگان‌ساخت در خدمت برخی اهداف اشتقاقی یا صرفی است و دوگان‌ساخت برای نشان‌دادن مفاهیمی چون توزیع^۱، تعدد یا جمع^۲، تکرار^۳، فعالیت‌های عادی، افزایش^۴، شدت^۵ و تداوم^۶ به کار می‌رود. به طور کلی، دوگان‌سازی را می‌توان به دو نوع تقسیم کرد: دوگان‌سازی ناقص^۷ و دوگان‌سازی کامل^۸. در دوگان‌سازی ناقص تعدادی از عناصر تکرار می‌شوند و در دوگان‌سازی کامل تمام عناصر پایه عیناً تکرار می‌شوند. در دوگان‌ساخت‌ها، پایه بخش اصلی است که ویژگی‌های جزء مکرر را مشخص می‌کند و معمولاً از مقوله‌های مختلفی همچون اسم، صفت، قید، نام‌آوا، صوت، اسم صوت، فعل (امر)، گروه و جمله است. جزء مکرر به صورت ناقص یا کامل به پایه افزوده می‌شود و واژه دوگان‌ساخت را پدید می‌آورد. فرایند دوگان‌سازی می‌تواند معنی و مقوله پایه را تغییر دهد. شقاقی (۱۳۷۹) فرایند تکرار در زبان فارسی را بررسی می‌کند. از آن‌جا که «تکرار» یک فرایند صرفی است، شقاقی به تعریف و توصیف صرف می‌پردازد و در نمودار (۱) تقسیم‌بندی صوری فرایند تکرار را نمایش می‌دهد.

¹ distribution

² plurality

³ repetition

⁴ increase

⁵ intensity

⁶ continuation

⁷ partial reduplication

⁸ full reduplication

پژوهش پیش رو با بهره‌گرفتن از تقسیم‌بندی شقاقی (۱۳۷۹) از فرایند تکرار، از بعد صوری به بررسی دوگان ساخت‌ها در گویش لری دهلرانی می‌پردازد.

۴. تحلیل صوری دوگان ساخت‌های گویش لری دهلرانی

همانگونه که مطرح شد، شقاقی (۱۳۷۹) فرایند تکرار را، با رویکرد صرفی-معنایی، یکی از روش‌های ساخت واژه هم‌چون ترکیب، اشتقاق یا وندافزایی و سرواژه‌سازی می‌داند و آن را فرایندی جهت ایجاد واژه جدید معرفی می‌کند. از آن‌جا که موضوع این پژوهش صرفاً بعد صوری دوگان ساخت‌های گویش لری دهلرانی است، بنابراین تنها به بهره‌برداری از نمودار تقسیم‌بندی صوری دوگان ساخت‌ها در پژوهش شقاقی بسنده می‌شود. شقاقی (۱۳۷۹) فرایند تکرار در زبان فارسی را به دو نوع تکرار کامل و تکرار ناقص تقسیم می‌کند؛ بر این اساس، تکرار کامل، تکرار کامل پایه و تکرار ناقص، تکرار قسمتی از پایه است. تکرار کامل نیز به تکرار کامل افزوده و تکرار کامل نوافزوده تقسیم می‌شود. در تکرار کامل نوافزوده، تنها پایه تکرار می‌شود و چیزی به جزء مکرر اضافه نمی‌شود ولی در تکرار کامل افزوده، پایه تکرار می‌شود و یک تکواژ دستوری در بین پایه و جزء مکرر یا بعد از جزء مکرر می‌آید. طبق نظر شقاقی (۱۳۷۹)، تکواژهای دستوری ممکن است به صورت آزاد یا مقید به میان و یا پایان پایه افزوده شوند (نمودار ۱). در تکرار کامل افزوده پایانی، جزء مکرر بلافاصله پس از پایه می‌آید و وند اشتقاقی به جزء مکرر متصل می‌شود.

از نظر شقاقی (۱۳۷۹) تکرار کامل نوافزوده موجب شکل‌گیری واژه‌هایی می‌شود که به مقوله‌های متفاوتی چون اسم، صفت، قید، صوت، اسم‌صوت، نام‌آوا، گروه و جمله متعلق هستند. تکرار کامل افزوده نیز به دو نوع میانی و پایانی تقسیم می‌شود و مبنای این تقسیم‌بندی، جایگاه تکواژ دستوری در تکرار کامل افزوده دانسته می‌شود. بدین صورت که هرگاه تکواژ دستوری بعد از جزء مکرر قرار گیرد، تکرار کامل افزوده پایانی نام دارد. در تکرار کامل افزوده میانی حروف اضافه (به، در، تو، تا) و تکواژ میانی (-و، م نهی، ن نفی) و تکرار پایه، در دوگان ساخت استفاده می‌شوند. در این بخش از پژوهش، سعی می‌شود تا تجزیه و تحلیل صوری دوگان ساخت‌ها در گویش لری دهلرانی با بهره‌گرفتن از تقسیم‌بندی شقاقی (۱۳۷۹) از فرایند تکرار صورت گیرد و به جای واژه «تکرار»، واژه «دوگان ساخت» به کار برود.

۴-۱. دوگان‌سازی کامل

در دوگان‌سازی کامل، جزء اصلی یا پایه به‌طور کامل تکرار می‌گردد و واژه دوگان‌ساخت پدید می‌آید. در این نوع دوگان‌سازی ممکن است، بین جزء اصلی و جزء مکرر، حروف اضافه و یا تکواژ میانی و یا در پایان جزء مکرر، تکواژ دستوری قرار گیرد، بنابراین به دو نوع دوگان‌سازی کامل محض و دوگان‌سازی کامل افزوده تقسیم بندی می‌گردد.

۴-۱-۱. دوگان‌سازی کامل محض

در دوگان‌سازی کامل محض، جزء اصلی یا پایه به‌طور کامل و بدون هیچ تغییری تکرار می‌شود و واژه دوگان‌ساخت شکل می‌گیرد. در این نوع دوگان‌ساخت هیچ عنصری بین جزء اصلی و جزء مکرر و یا در پایان جزء مکرر قرار نمی‌گیرد. ساختار صوری دوگان‌سازی کامل محض در قالب هشت ساختار متفاوت، قابل تحلیل و بررسی است که در جداول ویژه‌ای ارائه می‌شود.

(۱) اسم + اسم = اسم

یکی از ساختارهای صوری دوگان‌سازی کامل محض، ساختاری است که از تکرار یک اسم تشکیل می‌شود و در نهایت دوگان‌ساختی که از نوع اسم می‌باشد را به دست می‌دهد. در جدول (۲) نمونه‌هایی از دوگان‌ساخت‌هایی ارائه می‌شوند که در گویش لری دهلرانی دارای این نوع ساختار صوری هستند.

جدول (۲)

دوگان‌سازی کامل محض (اسم + اسم = اسم)

دوگان‌ساخت	معنی	آوانگاری	دوگان‌ساخت کامل محض	ساختار صوری
فارسی معادل				اسم + اسم = اسم
چشم‌چشم	کنکاش چشمی	tiya tiya	تی‌تی‌ه	

۲) اسم + اسم = صفت

جدول (۳)

دوگان‌سازی کامل محض (اسم + اسم = صفت)

دوگان‌سازی کامل محض	دوگان‌سازی	معنی	فارسی معادل
اسم + اسم = صفت	قل قل	تیکه‌تیکه	تیکه‌تیکه

۳) اسم + اسم = قید

جدول (۴)

دوگان‌سازی کامل محض (اسم + اسم = قید)

دوگان‌سازی کامل محض	دوگان‌سازی	معنی	فارسی معادل
اسم + اسم = قید	hanaf hanaf	نفس نفس زنان و با عجله کاری انجام دادن	-

۴) صفت + صفت = صفت

جدول (۵)

دوگان‌سازی کامل محض (صفت + صفت = صفت)

دوگان‌سازی کامل محض	دوگان‌سازی	معنی	فارسی معادل
صفت + صفت = صفت	hirda hirda	ریزریز	ریزریز

۵) صفت + صفت = قید

جدول (۶)

دوگان‌سازی کامل محض (صفت + صفت = قید)

دوگان‌سازی کامل محض	دوگان‌سازی	معنی	فارسی معادل
صفت + صفت = قید	bələŋ bələŋ	بلندبلند	بلندبلند

۶) قید + قید = قید

جدول (۷)

دوگان‌سازی کامل محض (قید + قید = قید)

دوگان‌سازی	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی کامل محض	ساختار صوری
دوگان‌سازی فارسی معادل				
تندتند	سریع	zi zi	زی‌زی	قید + قید = قید

۷) صوت + صوت = نام آوا

جدول (۸)

دوگان‌سازی کامل محض (صوت + صوت = نام آوا)

دوگان‌سازی	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی کامل محض	ساختار صوری
دوگان‌سازی فارسی معادل				
ذُق ذُق	نام آوا، مربوط به دردهای ضربان‌دار	lərip lərip	لریپ‌لریپ	صوت + صوت = نام آوا

۸) عدد + عدد = قید

سرانجام، آخرین صورت از ساختارهای صوری دوگان‌سازی کامل محض، ساختاری است که از تکرار یک عدد تشکیل شده است و دوگان‌ساختی از مقوله قید را پدید می‌آورد. نکته قابل توجه در مورد این نوع دوگان‌ساخت، این است که بسامد آن در یک زبان می‌تواند به تعداد اعداد آن زبان باشد، چراکه تکرار هر عددی، جهت هرگونه استفاده و بهره‌برداری از آن، موجب تشکیل این نوع دوگان‌ساخت می‌گردد. از این‌رو، از گنجاندن آن در جدول آماری، به دلیل احتمال بی‌نهایت بودن بسامد آن صرف نظر شده است (جدول ۹).

جدول (۹)

دوگان‌سازی کامل محض (عدد + عدد = قید)

دوگان‌سازی	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی کامل محض	ساختار صوری
دوگان‌سازی فارسی معادل				
پنجاه‌پنجاه	پنجاه‌پنجاه	panjâ panjâ	پنجاه‌پنجاه	عدد + عدد = قید

تا این‌جا، دوگان‌ساخت‌های کامل محض در گویش لری دهلرانی جمع‌آوری شدند و در جداول مخصوص، به تفکیک ساختارهای صوری همراه با آوانگاری، مفهوم فارسی و دوگان‌ساخت فارسی معادل آن‌ها ارائه شدند. در ادامه، در قالب نمودارهای آماری به تجزیه و تحلیل این دوگان‌ساخت‌ها در گویش مورد مطالعه این پژوهش، پرداخته می‌شود.

۴-۱-۱-۱. تحلیل آماری دوگان‌ساخت‌های کامل محض

در جدول (۱۰) فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های کامل محض به تفکیک ساختار صوری آن‌ها نشان داده شده است. هم‌چنان‌که در این جدول مشاهده می‌شود، فراوانی استفاده و کاربرد انواع دوگان‌ساخت‌های کامل محض به لحاظ صوری، در این گویش از بیش‌ترین میزان (اسم+اسم=قید) تا کم‌ترین میزان (صفت+صفت=قید) ترتیب داده شده تا میزان اهمیت آن‌ها در این گویش روشن شود.

جدول (۱۰)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های کامل محض در گویش لری دهلرانی به تفکیک ساختار صوری

ساختار صوری دوگان‌ساخت‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
اسم + اسم = صفت	۳۹	٪۲۶٫۷
اسم + اسم = اسم	۲۶	٪۱۷٫۸
صفت + صفت = صفت	۲۵	٪۱۷٫۱
صوت + صوت = نام‌آوا	۱۹	٪۱۳
اسم + اسم = قید	۱۶	٪۱۱
قید + قید = قید	۱۳	٪۸٫۹
صفت + صفت = قید	۸	٪۵٫۵
مجموع	۱۴۶	٪۱۰۰

۴-۱-۲. دوگان‌سازی کامل افزوده

در ادامه تحلیل صوری دوگان‌ساخت‌های گویش لری دهلرانی، دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده، تحلیل می‌شوند. طبق نظر شقاقی (۱۳۷۹) پایه در دوگان‌سازی کامل افزوده تکرار می‌شود و یک

تکواژ دستوری در بین پایه و جزء مکرر یا بعد از جزء مکرر می‌آید. تکواژهای دستوری ممکن است، به صورت آزاد یا مقید، به میان و یا پایان پایه افزوده شوند. با بهره‌گرفتن از الگوی شقاقی در نمودار (۱) دوگان‌سازی کامل افزوده، به دو نوع میانی و پایانی تقسیم‌بندی می‌شود و جایگاه جزء دستوری در دوگان‌ساخت مبنای این تقسیم‌بندی است. بدین صورت که هرگاه جزء دستوری در بین پایه و جزء مکرر بیاید، دوگان‌سازی کامل افزوده میانی و هرگاه بعد از جزء مکرر قرار گیرد، دوگان‌سازی کامل افزوده پایانی نام دارد.

۱-۲-۴. دوگان‌سازی کامل افزوده میانی

همان‌طور که گفته شد، هرگاه جزء دستوری در بین پایه و جزء مکرر قرار گیرد، دوگان‌سازی کامل افزوده میانی شکل می‌گیرد. در این بخش، دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی گویش لری دهلرانی در قالب جدول‌هایی، به تفکیک نوع جزء دستوری میانی، شامل تکواژ میانی / [â]، تکواژ میانی / [al]، تکواژ میانی / [ol]، تکواژ دستوری میانی / [va]، تکواژ دستوری میانی / [tâl] و تکواژ دستوری میانی / [døl] ارائه می‌شود.

۱) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی / [â]

در برخی از موارد بین پایه و جزء مکرر، تکواژ میانی [â] قرار می‌گیرد و صورتی از دوگان‌ساخت شکل می‌گیرد که دوگان‌ساخت کامل افزوده میانی نام دارد (جدول ۱۱).

جدول (۱۱)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی / [â]

دوگان‌سازی فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت
-	پرنور، نورانی	šətâšət	شلاشل	تکواژ میانی / [â]

۲) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی /l/ ([al])

گاهی بین پایه و جزء مکرر، تکواژ میانی /l/ قرار می‌گیرد و صورتی از دوگان‌ساخت شکل می‌گیرد که دوگان‌ساخت کامل افزوده میانی نام دارد (جدول ۱۲).

جدول (۱۲)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی /l/ ([al])

دوگان‌ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت
کِرْکِر	صدای خنده (نام‌آوا)	qiqaqiq	قیق‌قیق	تکواژ میانی /l/ ([al])

۳) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی /o/ ([o])

جدول (۱۳)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ میانی /o/ ([o])

دوگان‌ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت
دورادور	دورادور	dirodir	دیردیر	تکواژ میانی /o/ ([o])

۴) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی /v/ ([va])

جدول (۱۴)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی /v/ ([va])

دوگان‌ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت
روبرو	از روبرو، روبرو	rivari	ری‌وری	تکواژ دستوری میانی /v/ ([va])

۵) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی /تا/ ([tâ])

جدول (۱۵)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی/تا/ ([tâ])

دوگان ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان ساخت
دورا دور	دورا دور، دورتادور	dour tâ dour	در تا در	تکواژ دستوری میانی/تا/ ([tâ])

۶) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی /د/ ([dâ])

جدول (۱۶)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری میانی/د/ ([dâ])

دوگان ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان ساخت
لبالب	لبالب	Lø dâ lØ	لودلو	تکواژ دستوری میانی/د/ ([dâ])

۱-۲-۴. تحلیل آماری دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی در گویش لری دهلرانی در جدول (۱۷) توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی به تفکیک ساختار صوری آن‌ها نشان داده می‌شود. همچنان‌که در جدول مشاهده می‌شود، توزیع فراوانی انواع دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی به لحاظ صوری از بیش‌ترین میزان، یعنی دوگان‌ساخت‌های دارای تکواژ میانی /ا/ ([â])، تا کم‌ترین میزان، یعنی دوگان‌ساخت‌های دارای تکواژ دستوری میانی/تا/ ([tâ])، مرتب شده‌اند تا میزان اهمیت آن‌ها در این گویش روشن شود.

جدول (۱۷)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی به تفکیک ساختار صوری

ویژگی صوری دوگان‌ساخت (جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت)	توزیع فراوانی	درصد فراوانی
تکواژ میانی /ا/ ([â])	۷۵	٪۶۷،۶
تکواژ میانی /تا/ ([tâ])	۱۹	٪۱۷،۱

درصد فراوانی	توزیع فراوانی	ویژگی صوری دوگان ساخت (جزء افزوده در ساختار صوری دوگان ساخت)
٪۷,۲	۸	تکواژ دستوری میانی /و/ ([va l])
٪۳,۶	۴	تکواژ میانی / / ([ol])
٪۲,۷	۳	تکواژ دستوری میانی /د/ ([dɔ])
٪۱,۸	۲	تکواژ دستوری میانی /تا/ ([tâ])
٪۱۰۰	۱۱۱	جمع

۲-۲-۱-۴. دوگان‌سازی کامل افزوده پایانی

هرگاه در یک دوگان ساخت، جزء دستوری (تکواژ) بعد از جزء مکرر قرار گیرد، دوگان ساخت کامل افزوده پایانی شکل می‌گیرد. در این بخش، دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده پایانی گویش لری دهلرانی در قالب جدول‌هایی، به تفکیک انواع آن‌ها، شامل تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([i]), تکواژ دستوری پایانی /و/ ([u]), تکواژ دستوری پایانی / / ([o]), تکواژ دستوری پایانی /ک/ ([ak]), تکواژ دستوری پایانی /کی/ ([ki]), تکواژ دستوری پایانی /نه/ ([ana]), تکواژ(های) دستوری پایانی /نکی/ ([anki]), تکواژ(های) دستوری پایانی /نک/ ([ank]), ارائه شده‌اند.

۱) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([i])

در برخی از صورت‌های دوگان‌سازی کامل، بعد از جزء مکرر، تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([i]) قرار می‌گیرد و از این طریق دوگان‌ساخت کامل افزوده پایانی شکل می‌گیرد (جدول ۱۸).

جدول (۱۸)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([i])

دوگان ساخت فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان ساخت	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان ساخت
-	لبه و حاشیه نامرتب	gop gopi	گپ‌گپی	تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([i])

۲) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /و/ ([u])

جدول (۱۹)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /و/ ([u])

دوگان‌سازی کامل فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌سازی
-	کزخورده	kəz kəzu	کزکزو	تکواژ دستوری پایانی /و/ ([u])

۳) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ا/ ([a])

جدول (۲۰)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ا/ ([a])

دوگان‌سازی کامل فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌سازی
جفجفه	جفجفه	zəf zəfa	زرزره	تکواژ دستوری پایانی /ا/ ([a])

۴) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ک/ ([ak])

جدول (۲۱)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /ک/ ([ak])

دوگان‌سازی کامل فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌سازی
-	چسبناک	dis disak	دیس‌دیسک	تکواژ دستوری پایانی /ک/ ([ak])

۵) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /کی/ ([ki])

جدول (۲۲)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی /کی/ ([ki])

دوگان‌سازی کامل فارسی معادل	معنی	آوانگاری	دوگان‌سازی	جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌سازی
-	داغ	sør sörki	سورسورکی	تکواژ دستوری پایانی /کی/ ([ki])

۶) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی / نه/ ([ana])

جدول (۲۳)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ(های) دستوری پایانی / نه/ ([ana])

دوگان‌سازی کامل افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
تکواژ دستوری پایانی / نه/ ([ana])	دل دلنه	dəɫ dəɫana	بدن شل و وارفته	-

۷) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی / نکی/ ([anki])

جدول (۲۴)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ(ها) دستوری پایانی / نکی/ ([anki])

جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
تکواژ(ها) دستوری پایانی / نکی/ ([anki])	پربرنکی	pəf pəfanki	بپرپر	بپرپر

۸) دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ دستوری پایانی / نک/ ([anak])

در آخرین صورت دوگان‌سازی کامل افزوده، تکواژ دستوری پایانی / نک/ ([anak])، بعد از جزء مکرر دوگان‌ساخت قرار می‌گیرد و موجب شکل‌گیری دوگان‌ساخت کامل افزوده پایانی می‌شود (جدول ۲۵).

جدول (۲۵)

دوگان‌سازی کامل افزوده با تکواژ(ها) دستوری پایانی / نک/ ([anak])

جزء افزوده در ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
تکواژ(ها) دستوری پایانی / نک/ ([anak])	دیس‌دیس‌نک	dis disanak	چیزی که مثل کنه به چیزی دیگر بچسبد	-

۱-۲-۲-۴. تحلیل آماری دوگان ساخت‌های کامل افزوده پایانی در گویش لری دهلرانی در جدول (۲۶) توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان ساخت‌های کامل افزوده پایانی به تفکیک ویژگی صوری آن‌ها ارائه شده است. در این جدول فراوانی استفاده و کاربرد انواع دوگان ساخت‌های کامل افزوده پایانی به لحاظ صوری از بیش‌ترین میزان (تکواژ دستوری پایانی افزوده /ی/ تا کم‌ترین میزان (تکواژ دستوری پایانی افزوده /نکی/ مرتب شده‌اند تا میزان اهمیت آن‌ها در این گویش روشن شود.

جدول (۲۶)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان ساخت‌های کامل افزوده پایانی به تفکیک ساختار صوری

درصد فراوانی	توزیع فراوانی	ساختار صوری دوگان ساخت (جزء افزوده در ساختار صوری دوگان ساخت)
۳۱,۹٪	۳۶	تکواژ دستوری پایانی /ی/ ([li])
۲۵,۷٪	۲۹	تکواژ دستوری پایانی /و/ ([lu])
۱۶,۸٪	۱۹	تکواژ دستوری پایانی /ا/ ([la])
۱۵,۰٪	۱۷	تکواژ دستوری پایانی /ک/ ([ak])
۴,۴٪	۵	تکواژ دستوری پایانی /کی/ ([ki])
۲,۷٪	۳	تکواژ دستوری پایانی /نک/ ([anak])
۱,۸٪	۲	تکواژ(های) دستوری پایانی /نه/ ([anal])
۱,۸٪	۲	تکواژ دستوری پایانی /نکی/ ([ankil])
۱,۰۰٪	۱۱۳	مجموع

۲-۴. دوگان سازی ناقص

در دوگان سازی ناقص، قسمتی از پایه واژه دوگان ساخت تغییر می‌کند و به قبل یا بعد از پایه دوگان ساخت اضافه می‌شود. هرگاه صورت تغییر یافته پایه به قبل از پایه دوگان ساخت اضافه شود، دوگان سازی ناقص پیشوندی و هرگاه صورت تغییر یافته پایه به بعد از پایه دوگان ساخت اضافه

شود، دوگان‌سازی ناقص پسوندی شکل می‌گیرد. بنابراین دوگان‌سازی ناقص به دو گونه دوگان‌سازی ناقص پیشوندی و دوگان‌سازی ناقص پسوندی تقسیم می‌شود.

۱-۲-۴. دوگان‌سازی ناقص پیشوندی

همانطور که گفته شد، در دوگان‌سازی ناقص پیشوندی قسمتی از پایه واژه دوگان‌ساخت تغییر می‌کند و به عنوان جزء مکرر به قبل از پایه دوگان‌ساخت اضافه می‌شود. در این فرایند جزء مکرر به صورت ناقص قبل از پایه قرار می‌گیرد و دارای بار معنایی تهی است. در گویش لری دهلرانی دو حالت از دوگان‌سازی ناقص پیشوندی وجود دارند که عبارتند از حذف واکه در جزء مکرر و تبدیل واکه پایانی پایه به همخوان. این دو حالت در ادامه شرح داده می‌شوند.

۱) حذف واکه در جزء مکرر

در صورتی از دوگان‌سازی، یکی از واکه‌های پایه دوگان‌ساخت، حذف می‌شود و شکل تغییر یافته پایه به عنوان جزء مکرر، به قبل از پایه دوگان‌ساخت اضافه می‌شود (جدول ۲۷).

جدول (۲۷)

دوگان‌سازی ناقص پیشوندی (حذف واکه در جزء مکرر)

ویژگی ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
حذف واکه در جزء مکرر	سیک‌سیکه	sik sika	هق‌هق	هق‌هق

۲) تبدیل واکه پایانی پایه به همخوان

در صورت دیگری از دوگان‌سازی، واکه پایانی پایه دوگان‌ساخت، به همخوان تبدیل می‌شود و شکل تغییر یافته پایه به عنوان جزء مکرر به قبل از پایه دوگان‌ساخت اضافه می‌شود (جدول ۲۸).

جدول (۲۸)

دوگان‌سازی ناقص پیشوندی؛ تبدیل واکه پایانی جزء اصلی / پایه به همخوان

ویژگی ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
تبدیل واکه پایانی پایه به همخوان	جک‌جو	jəkə jo	نای، توان	-

۳-۲-۱. تحلیل آماری دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی در گویش لری دهلرانی

دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی در گویش لری دهلرانی، در قالب جدول‌های (۲۷) و (۲۸)، به تفکیک ویژگی‌های صوری آن‌ها، همراه با آوانگاری، مفهوم فارسی و دوگان‌ساخت فارسی معادل این دوگان‌ساخت‌ها بررسی شد. سپس، توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی به تفکیک ویژگی صوری آن‌ها، ارائه شد. همچنان‌که در جدول (۲۹) مشاهده می‌شود، تبدیل واژه پایانی پایه به همخوان بیش‌ترین و حذف واژه در جزء مکرر دارای کم‌ترین فراوانی است.

جدول (۲۹)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی به تفکیک ویژگی صوری

ویژگی صوری دوگان‌ساخت	توزیع فراوانی	درصد فراوانی
تبدیل واژه پایانی پایه به همخوان	۳	٪۶۰
حذف واژه در جزء مکرر	۲	٪۴۰
جمع	۵	٪۱۰۰

۲-۲-۴. دوگان‌سازی ناقص پسوندی

در دوگان‌سازی ناقص پسوندی، قسمتی از پایه واژه دوگان‌ساخت تغییر می‌کند و به عنوان جزء مکرر به بعد از پایه دوگان‌ساخت اضافه می‌شود. در این فرایند جزء مکرر به صورت ناقص (حذف یا تغییر)، بعد از پایه قرار می‌گیرد و دارای بار معنایی تهی است. دوگان‌سازی ناقص پسوندی به چهار صورت حذف همخوان در جزء مکرر، تغییر همخوان آغازی جزء مکرر، تغییر همخوان پایانی در جزء مکرر، تغییر واژه در جزء مکرر شکل می‌گیرد.

(۱) حذف همخوان در جزء مکرر

یکی از گونه‌های دوگان‌سازی ناقص پسوندی، این است که یکی از همخوان‌های پایه واژه دوگان‌ساخت، حذف می‌شود و به عنوان جزء مکرر به بعد از پایه دوگان‌ساخت، اضافه می‌شود (جدول ۳۰).

جدول (۳۰)

دوگان‌سازی ناقص پسوندی (حذف همخوان در جزء مکرر)

ویژگی ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
حذف همخوان در جزء مکرر	تُلک‌تک	tøtøk tak	صدای چکیدن قطره های نسبتاً درشت (نام‌آوا)	چک‌چک

۲) تغییر همخوان آغازی جزء مکرر

در گونه‌ای دیگر از دوگان‌سازی ناقص پسوندی، همخوان آغازی پایه واژه دوگان‌ساخت تغییر می‌کند و به عنوان جزء مکرر به بعد از پایه دوگان‌ساخت اضافه می‌شود. در جدول (۳۱) دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی (تغییر همخوان آغازی جزء مکرر)، در گویش لری دهلرانی با آوانگاری، معنای فارسی و دوگان‌ساخت فارسی معادل آن‌ها ارائه می‌شود. نکته قابل توجه در مورد این نوع دوگان‌ساخت این است که ممکن است بتوان در قالب دوگان‌ساخت‌هایی مانند کتاب‌متاب، لباس‌مباس، سکه‌مکه و... که به صورت تغییر همخوان آغازی جزء مکرر به همخوان (م/م) تشکیل می‌شوند، به طور بالقوه بی‌نهایت واژه را تشکیل داد. در این صورت، با بسامدی نامحدود از این نوع دوگان‌ساخت در زبان مواجه می‌شویم، به طوری که بسامد آن در یک زبان می‌تواند به تعداد اغلب واژه‌های آن زبان باشد. از این‌رو، تنها دوگان‌ساخت‌های مصطلح آن در گویش لری دهلرانی ارائه می‌شوند و از گنجاندن مصداق‌های نامأنوس صرف نظر می‌شود.

جدول (۳۱)

دوگان‌سازی ناقص پسوندی (تغییر همخوان آغازی جزء مکرر)

ویژگی ساختار صوری دوگان‌ساخت	دوگان‌ساخت	آوانگاری	معنی	دوگان‌ساخت فارسی معادل
تغییر همخوان آغازی جزء مکرر	لرپر	lafpaɸ	لاغر	لاغرماغر

۳) تغییر واکه در جزء مکرر

در برخی از ساختارهای دوگان‌سازی ناقص پسوندی، تغییر واکه در جزء مکرر واژه دوگان‌ساخت رخ می‌دهد. مصادیق این فرایند (تغییر واکه در جزء مکرر)، در گویش لری دهلرانی، با آوانگاری، معنای فارسی و دوگان‌ساخت فارسی معادل آن‌ها، در جدول (۳۲) ارائه می‌شود. تغییر واکه در جزء مکرر به ۱۲ صورت شکل می‌گیرد که عبارتند از: /ی/ ← ([il]) / ← ([al]), [ə] / ← ([al]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]), [Ø] / ← ([Ø]).

جدول (۳۲)

دوگان‌سازی ناقص پسوندی (تغییر واکه در جزء مکرر)

دوگان‌ساخت فارسی معادل	معنی	دوگان‌ساخت آوانگاری	ویژگی ساختار صوتی دوگان‌ساخت (تغییر واکه در جزء مکرر)
نم نم	نم نم باران	rif raf	/ی/ ← ([il]) ← ([al])
بچ بچ	بچ بچ کردن	fač fač	[ə] / ← ([al]) ← ([Ø])
-	صدای سرفه (نام‌آوا)	səq saq	[Ø] / ← ([Ø]) ← ([Ø])
خبرمیر	خبرمیر	daŋ dəŋ	[Ø] / ← ([Ø]) ← ([Ø])
لق و لوق	لق	laq luq	/و/ ← ([al]) ← ([Ø])
-	دولادولا و خمیده راه رفتن افراد پیر	kup kap	/و/ ← ([Ø]) ← ([Ø])
قروچ قروچ	صدای جویدن پارچه و مانند آن با دندان	č qarčqor	/و/ ← ([Ø]) ← ([Ø])
-	صدای راه رفتن با کفشی که داخلش آب باشد.	ǰəq ǰəq	[ə] / ← ([Ø]) ← ([Ø])
-	صفت دندان‌های پیش باز و نامرتب	fīš fāš	/ی/ ← ([il]) ← ([Ø])
-	نصف و نیمه	qəḥ qot	/و/ ← ([Ø]) ← ([Ø])
-	کمرکش کوه	ləw lâ	[Ø] / ← ([Ø]) ← ([Ø])

۱-۲-۴. تحلیل آماری دوگان ساخت‌های ناقص پسوندی در گویش لری دهلرانی در این بخش، توزیع فراوانی و درصد فراوانی دوگان ساخت‌های ناقص پسوندی به تفکیک تغییرات صوری واکه‌ای در جزء مکرر ارائه می‌شود. در جدول (۳۳) توزیع فراوانی انواع تغییر واکه‌ای در دوگان ساخت‌های ناقص پسوندی، در گویش لری دهلرانی از بیش‌ترین میزان تا کم‌ترین میزان مرتب شده‌اند.

جدول (۳۳)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی تغییرات صوری واکه‌ای در دوگان ساخت‌های ناقص پسوندی

درصد فراوانی	توزیع فراوانی	ویژگی ساختار صوری دوگان ساخت (تغییر واکه در جزء مکرر)
٪۳۱,۳	۳۰	$[ə] \leftarrow [a]$
٪۲۱,۹	۲۱	$[i] \leftarrow [a]$ / ی /
٪۱۴,۵	۱۴	$[u] \leftarrow [a]$ / و /
٪۱۲,۵	۱۲	$[a] \leftarrow [\emptyset]$
٪۷,۳	۷	$[o] \leftarrow [a]$ / /
٪۵,۳	۵	$[a] \leftarrow [u]$ / /
٪۲,۰	۲	$[\hat{a}] \leftarrow [u]$ / /
٪۱,۰	۱	$[\hat{e}] \leftarrow [a]$
٪۱,۰	۱	$[\emptyset] \leftarrow [a]$ / /
٪۱,۰	۱	$[i] \leftarrow [\hat{a}]$ / ی /
٪۱,۰	۱	$[a] \leftarrow [o]$ / /
٪۱,۰	۱	$[\emptyset] \leftarrow [\hat{a}]$ / /
٪۱۰۰	۹۶	مجموع

همان‌گونه که در جدول (۳۳) مشاهده می‌شود، در روند تشکیل دوگان ساخت‌های ناقص پسوندی، بیش‌ترین نوع تغییر در جزء مکرر، مربوط به تغییر واکه‌ای $[ə] \leftarrow [a]$ با تقریباً ٪۳۱ و کم‌ترین نوع تغییر، مربوط به تغییر واکه‌ای $[\hat{e}] \leftarrow [a]$ ، $[\emptyset] \leftarrow [a]$ ، $[i] \leftarrow [\hat{a}]$ ، $[a] \leftarrow [u]$ ، $[\emptyset] \leftarrow [a]$ و $[o] \leftarrow [a]$ هر کدام ٪۱ است.

در ادامه، در قالب جدول (۳۴) به مقایسه میزان کاربرد دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی در گویش لری دهلرانی پرداخته می‌شود.

جدول (۳۴)

توزیع فراوانی و درصد فراوانی انواع ساختار صوری دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی

پسوندی	ساختار صوری دوگان‌ساخت ناقص	توزیع فراوانی	درصد فراوانی
تغییر واکه در جزء مکرر	۹۶	۶۴٫۸٪	
تغییر همخوان آغازی جزء مکرر	۵۰	۳۳٫۷٪	
حذف همخوان در جزء مکرر	۲	۱٫۳٪	
مجموع	۱۴۸	۱۰۰٪	

با توجه به جدول (۳۴) دوگان‌ساخت‌هایی که دارای ویژگی تغییر واکه در جزء مکرر هستند، با ۹۶ مورد، و دوگان‌ساخت‌هایی که دارای ویژگی حذف همخوان در جزء مکرر هستند، با ۲ مورد، به ترتیب دارای بیش‌ترین و کم‌ترین فراوانی در گویش لری دهلرانی می‌باشند. در جدول ۳۵، به طور کلی دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی و پسوندی، از نظر توزیع فراوانی و درصد فراوانی، مقایسه شده‌اند. همچنان‌که در جدول مشاهده می‌شود، دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی با بیش از ۹۶ درصد از کل دوگان‌ساخت‌های ناقص، دارای بیش‌ترین فراوانی در گویش لری دهلرانی هستند.

جدول (۳۵)

مقایسه فراوانی دوگان‌ساخت‌های ناقص، در گویش لری دهلرانی

دوگان‌ساخت ناقص	توزیع فراوانی	درصد فراوانی
دوگان‌ساخت ناقص پیشوندی	۵	۳٫۲٪
دوگان‌ساخت ناقص پسوندی	۱۴۸	۹۶٫۷٪
مجموع	۱۵۳	۱۰۰٪

۳-۴. تحلیل آماری کلی از دوگان‌ساخت‌های گویش لری دهلرانی از بُعد صوری

در این جا، به جمع‌بندی بخش تجزیه و تحلیل پژوهش پرداخته می‌شود. در جدول (۳۶) فراوانی دوگان‌ساخت‌های گویش لری دهلرانی بر مبنای ویژگی‌های صوری جهت مقایسه فراوانی آن‌ها در نمایی کلی ارائه شده‌اند. در این جدول، دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی با اختصاص ۲۸,۲٪ و دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی با اختصاص تنها ۰,۹۵٪ از مجموع ۵۲۳ داده، به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین کاربرد (فراوانی) را در این گویش دارند.

جدول (۳۶)

جدول مقایسه آماری کاربرد دوگان‌ساخت‌ها از بُعد صوری در گویش لری دهلرانی در نمایی کلی

ردیف	نوع دوگان‌ساخت	فراوانی	درصد فراوانی
۱	دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی	۱۴۸	۲۸,۲٪
۲	دوگان‌ساخت‌های کامل محض	۱۴۶	۲۷,۹٪
۳	دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده پایانی	۱۱۳	۲۱,۶٪
۴	دوگان‌ساخت‌های کامل افزوده میانی	۱۱۱	۲۱,۲٪
۵	دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی	۵	۰,۹۵٪
	مجموع	۵۲۳	۱۰۰٪

۵. نتیجه‌گیری

در این بخش، سعی می‌شود، یک نتیجه‌گیری کامل و روشن از پژوهش، با بهره‌گیری از پیکره تجزیه و تحلیل آماری از دوگان‌ساخت‌های گویش لری دهلرانی، به دست آید. در این پژوهش، دوگان‌ساخت‌های گویش مذکور از بُعد صوری بر مبنای تقسیم‌بندی شقاقی از دوگان‌ساخت‌ها، بررسی شدند و با انطباق ساختار، ویژگی‌های صوری و ویژگی‌های معنایی این دوگان‌ساخت‌ها با تئوری‌ها و شاهد مثال‌های گوناگون مشخص شد که این گویش از انواع دوگان‌ساخت در جهت هرچه غنی‌تر شدن ارتباط کلامی استفاده می‌کند. تجزیه و تحلیل آماری نشان می‌دهد «دوگان‌ساخت‌های ناقص پسوندی» با فراوانی ۱۴۸ مورد برابر با تقریباً ۲۸٪ و «دوگان‌ساخت‌های ناقص پیشوندی» با فراوانی ۵ مورد برابر با تقریباً ۱٪ کل دوگان‌ساخت‌ها در حوزه تحلیل صوری به

ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین میزان کاربرد در این گویش را دارند. در یک تقسیم‌بندی کلی‌تر، اگر تمامی دوگان‌ساخت‌ها را در دسته دوگان‌ساخت‌های کامل و ناقص قرار بدهیم، دوگان‌ساخت‌های کامل، با سهمی بیش از ۷۴ درصد، بیشترین استفاده (فراوانی) را در گویش لری دهلرانی دارند.

منابع

- خان‌جان، علیرضا و بتول علی‌نژاد. (۱۳۸۹). تحلیلی بر مضاعف‌سازی کامل در زبان فارسی بر مبنای نظریه دوگان‌سازی ساخت‌واژه. *زبان و زبان‌شناسی*، ۱۱(۱)، صص. ۱۱۳-۱۳۸.
- دبیرمقدم، محمد و سیما ملکی. (۱۳۹۵). تحلیل صوری و معنایی فرایند تکرار کامل در زبان فارسی. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۸(۱۴)، صص. ۱-۲۳.
- راسخ‌مهند، محمد. (۱۳۸۸). بررسی معنایی تکرار در زبان فارسی. *مجله زبان‌شناسی*، ش(۴۴)۲۳، صص. ۶۵-۷۴.
- رضایتی کیشه‌خاله، محرم و بهروز سلطانی. (۱۳۹۴). بررسی ساخت‌واژه‌ای، دستوری و معنایی فرایند تکرار در زبان فارسی. *جستارهای نوین ادبی*، ۲(۲)، صص. ۸۱-۱۱۲.
- شقایق، ویدا. (۱۳۷۹). فرایند تکرار در زبان فارسی. *مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس زبان‌شناسی نظری و کاربردی. جلد اول*، صص. ۵۱۹-۵۳۳، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- شقایق، ویدا. (۱۳۹۰). رویکرد نظریه بهینگی به فرایند تکرار با نگاهی بر واژه‌های مکرر فارسی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۳(۱)، صص. ۴۵-۶۶.
- کریمی قهی، منصوره. (۱۳۹۷). اتباع در زبان و ادب فارسی. *زبان و ادبیات فارسی*، ۲۶(۸۵)، صص. ۱۱۵-۱۳۴.
- Haspelmath, M. (2002). *Understanding Morphology*. London: Arnold.
- Inkelas, S. and Zoll, C. (2005). *Reduplication: Doubling in Morphology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Inkelas, S. (2008). The Dual Theory of Reduplication. *Linguistics*, 46(2), pp. 351-401.
- Katamba, F. and Stonham, J. (2006). *Morphology*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan.
- Katamba, F. (1993). *Morphology*. London: Mac Millan Press Ltd.
- Marantz, A. (1982). Re Reduplication. *Linguistic Inquiry*, 13(3), pp. 435-482.
- Moravcsik, E. A. (1978). Reduplicative Constructions. in *Universals of Human Language*, Vol. 3. Word Structure, edited by J. H. Greenberg, pp. 297-334. Stanford CA: Stanford University Press.

The Study of the Formal Structure of Reduplication in the Lori Dehlorani Dialect

Tahereh Afshar
Ali Rohi

Abstract

In this research, the formal structure of dual constructions in the Lori Dehlorani dialect was examined by using Shaghaghi's (1379) division of the reduplication process. Formal classification, following Shaghaghi's division of the reduplication process, includes complete and incomplete reduplication and their types, completed mere reduplication, completed added reduplication, and then incomplete prefix reduplication and incomplete suffix reduplication. First, the dual constructions of the Lori Dehlorani dialect, which numbered 523 cases, were presented in separate tables and their frequency was determined. Then, the collected information was analyzed to examine the structure of dual construction in the dialect of Lori Dehlorani as one of the dialects of southwestern Iran. The results showed that the Lori Dehlorani dialect uses a variety of structures classified in the Shaghaghi classification to produce dual constructed words, and dual structures in this dialect are iconic construction, but their frequency is not the same. Thus, "dual suffix structures" with a frequency of 148 (%28) and "dual prefix structures" with a frequency of 5 cases (%1) of the total duality structures in the field of formal analysis, respectively, are the highest and lowest applications in the mentioned dialect.

Keywords: Reduplication, Base, Reduplicant, Formal Structure, Lori-Dehlorani Dialect